

nelze směšovati s otázkou, zda žalované vzhledem k jejímu nespornému právu oddělnému, jehož se nevzdala, příslušelo právo hlasovací vůbec neb jak dalece.

Čís. 13687.

Obecní zřízení.

Obec jest za platnosti zákona ze dne 17. prosince 1919, čís. 16 sb. z. a n. na rok 1920, oprávněna ujednati s osobou, kterou přijímá do služeb jako zřizence, služební smlouvu za jiných služebních podmínek, než za podmínek stanovených v tomto zákoně.

Obec může některé obory služby ve správě obce a obecních podniků dáti obstarávati zřízení nikoliv trvale ustanovenými.

Po 12. dubnu 1920 není obecní zastupitelstvo již oprávněno, by se usneslo samostatně — bez rozhodnutí nadřízeného samosprávného úřadu — na tom, že mají býti trvalými obecními zřízeními (ve smyslu § 3 zák. čís. 16/1920 sb. z. a n.) obsazeny takové nové obory obecní služby, pro něž až dosud nebylo usneseno, že mají býti konány zřízeními trvale ustanovenými.

(Rozh. ze dne 27. června 1934, Rv I 602/34.)

Na základě usnesení obecního zastupitelstva žalované obce Ú. v Čechách ze dne 31. srpna 1929 byl žalobce přijat do jejích služeb jako hajný a byl mu vydán služební dekret ze dne 2. září 1929, v němž bylo uvedeno, že služební poměr jest smluvní se zkušební dobou tří let, že lze jej vzájemně rozvázati šestinedělní výpovědí a že, pokud služební dekret nemá zvláštních ustanovení, platí pro služební poměr s výjimkou předpisů o ustanovení trvalém a o požitcích pensijních a zaopatřovacích ustanovení zákona o obecních zřízeních čís. 16/1920 sb. z. a n. Žalovaná obec dala žalobci dne 15. února 1933 šestinedělní výpověď. Žalobou, o níž tu jde, domáhal se žalobce na žalované obci, by bylo uznáno právem, že služební poměr mezi žalobcem a žalovanou obcí trvá po právu a že výpověď daná žalobci jest nezákonná, neplatná a neúčinná. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Úmysl obecního zastupitelstva, projevený i obsahem konkursní vyhlášky, směřoval k tomu, by byl ustanoven hajný ne jako výpomocná síla, nýbrž jako síla trvalá, jak právě má na mysli § 3 zákona. Bylo-li tedy v konkursní vyhlášce, že místo je smluvní se zkušební dobou tří let, když jinak je patrné, že šlo o plné a trvalé zaměstnání zřizence, a zřízení se stalo způsobem v § 6 zák. předepsaným, nemůže míti ono ustanovení jiného smyslu, než že podle úmyslu obecního zastupitelstva mělo prozatimní ustanovení, jež má na mysli § 7 zák., trvati tři roky, což ovšem odporuje velicímu předpisu § 7 zákona, že prozatimní ustanovení nesmí trvati déle jednoho roku, nemohlo míti platnosti, pokud přesahovalo dobu jednorocní. Že bylo použito výrazu »smluvní« ve smyslu onoho »provisorního« ustanovení podle zákona, plyne i z toho, že určena lhůta tří let, což by bylo zbytečné, kdyby výrazu »smluvní« bylo rozuměti tak, že nemůže býti žalobce libovolně propuštěn

po lhůtě. Žalobce zůstal i po oné tříleté lhůtě u žalované obce jako hajný zaměstnán a byv trvale ustanoven, mohl býti podle § 10 zák. propuštěn již jen na základě disciplinárního řízení. Předpisy §§ 7 a 10 zák. jsou povahy donucovací a jsou vydány v zájmu veřejném, by obecní zřízení měli postavení trvalé, neodvislé od přízně strany, toho kterého času v obci vládnoucí, aby byla záruka, že může neodvisle konati své povinnosti. Ustanovení, že žalobce, ač byl ustanoven na místo trvalého zaměstnání, mohl býti propuštěn i po zkušební době provisorního ustanovení kdykoliv výpovědí, bylo by proti tendenci zákona, tím spíše, an jako hajný měl žalobce po případě povinnost zakročiti i proti zástupcům obce, kdyby soukromý svůj zájem uplatňovali protiprávně v oboru zájmů obecních jím chráněných. Proto takové ustanovení jest vzhledem k ustanovení § 879 obč. zák. pokládati za nicotné, žalobce musí býti považován za trvale ustanoveného zřízence ve smyslu zák. čís. 16/1920 a platí tedy pro něho ustanovení, že nemůže býti propuštěn bez disciplinárního řízení a výpověď bez řízení toho mu danou jest považovati za neplatnou.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Jest se především obíráti otázkou, zda obec jest za platnosti zákona čís. 16/1920 sb. z. a n. oprávněna ujednati s osobou, kterou přejímá do svých služeb jako zřízence, služební smlouvu za jiných smluvních podmínek, než za podmínek stanovených v uvedeném zákoně. Podle názoru nejvyššího soudu není v tom obci bráněno zákonem čís. 16/1920 sb. z. a n., který upravuje jen služební poměry takových zřízenců, kteří byli skutečně a řádným způsobem ustanoveni k vykonávání služeb ve správě obecní a podniků obecních, a netýká se tedy služebního poměru takových zaměstnanců obce, kteří nebyli přijati do jejích služeb jako zřízení ve smyslu tohoto zákona. Uvedený zákon sledoval účel, aby byly zákonně upraveny pracovní a hmotné poměry zřízenců obecních, kteří byli do té doby odkázáni výhradně na poměr smluvní a jejichž poměry byly často žalostné (viz důvodovou zprávu ústavního výboru Národního shromáždění tisk 2010, str. 1.). Dosavadním zřízencům obecním bylo v § 25 zákona čís. 16/1920 sb. z. a n. vyhrazeno právo, by se do tří měsíců ode dne účinnosti zákona vyslovili, má-li pro budoucnost jejich služební poměr býti posuzován na dále podle ustanovení tohoto zákona čili nic. Neučinili-li tak, platí pro ně dosavadní (staré) jejich smlouvy. (Viz tutěž důvodovou zprávu str. 3.) Již z toho je zřejmé, že zákonodárce předpokládal, že i za účinnosti nového zákona mohou obecní zřízení býti k obci také ve smluvním poměru upraveném jinak, než tímto zákonem. V § 3 téhož zákona, doplněném zákonem ze dne 21. prosince 1921 čís. 478 sb. z. a n. bylo sice stanoveno, kdo jest zřízencem »podle tohoto zákona«, avšak z toho ještě nelze vyvozovati, že na každého zřízence, který jest u obce plně a trvale zaměstnán, se již proto vztahují předpisy zákona o trvale ustanovených zřízencích obecních, a že obec nesmí přijmouti do svých služeb zřízence na smluvním podkladě upraveném jinak, než podle tohoto zákona. Mimo to nelze přehlížeti ustano-

vení § 2 zákona čís. 16/1920 sb. z. a n., které nebylo obsaženo v původním návrhu zákona, nýbrž bylo pojato do jeho osnovy ústavním výborem Národního shromáždění, a to zřejmě za tím účelem, aby byly položeny meze přílišnému finančnímu zatížení obcí zbytečným ustanovením trvalých zřízenců se strany obecních zastupitelstev. Které služby ve správě obce a obecních podniků mají býti konány zřízenci trvale ustanovenými a jakých zvláštních způsobilostí jest pro jednotlivá místa zřízenecká třeba, o tom se usnáší podle § 2 odst. (1) obecní zastupitelstvo, avšak v odst. (2) § 2 bylo zároveň ustanoveno, že toto usnesení obecního zastupitelstva se má státi do tří měsíců ode dne, kdy byl tento zákon vyhlášen, t. j. ode dne 12. dubna 1920, a neučiní-li tak obecní zastupitelstvo do uvedené lhůty, že o tom rozhodne s konečnou platností nadřízený samosprávný úřad. Jestliže vzniknou nové obory služby, vyžadující ustanovení trvalých zřízenců, rozhodne i tu podle odst. (3) § 2 obdobně nadřízený samosprávný úřad. Z toho plyne jednak, že zákon sám připouští, že některé obory služby ve správě obce a obecních podniků může obec dáti obstarávati zřízenci nikoliv trvale ustanovenými, jednak, že po 12. dubnu 1920 není obecní zastupitelstvo již oprávněno, by se usneslo samostatně — bez rozhodnutí nadřízeného samosprávného úřadu — na tom, že mají býti trvalými obecními zřízenci ve smyslu § 3 zákona čís. 16/1920 sb. z. a n. obsazeny takové nové obory obecní služby, pro něž až dosud nebylo usneseno, že mají býti konány zřízenci trvale ustanovenými. V souzené věci bylo již soudem první stolice zjištěno, že se obecní zastupitelstvo žalované obce usneslo dne 27. března 1920, tedy ve lhůtě určené v § 2 odst. (2) zák. čís. 16/1920 sb. z. a n., by zřízenci trvale ustanovenými byly vykonávány jen služby hospodářského správce, městských strážníků a vodáka. Nebylo žalobcem ani tvrzeno, že po dnu 12. dubna 1920 rozhodl nadřízený samosprávný úřad, že služby hajného u žalované obce mají býti konány zřízencem trvale ustanoveným. Okolnost, že bylo úmyslem obecního zastupitelstva žalované obce, by hajný, přijatý teprve v srpnu 1929, byl ustanoven jako síla trvalá, jest proto nerozhodná, neboť nestačí k tomu, by žalobce byl považován za trvale ustanoveného zřízence žalované obce ve smyslu zákona čís. 16/1920 sb. z. a n. Žalobce netvrdil ani neprokázal, že byl obecním zastupitelstvem žalované obce ustanoven k vykonávání takových služeb ve správě obce a podniků obecních, jaké mají podle usnesení obecního zastupitelstva učiněného do dne 12. dubna 1920 nebo podle pozdějšího rozhodnutí nadřízeného samosprávného úřadu býti konány zřízenci trvale ustanovenými. Naopak plyne z usnesení obecního zastupitelstva ze dne 31. srpna 1929 a ze žalobcova služebního dekretu, jehož se obě strany dovolávají, že žalovaná obec ujednala se žalobcem služební poměr jiného druhu, než má na mysli zákon čís. 16/1920 sb. z. a n., neboť tento služební poměr měl býti rozvázatelný vzájemnou šestinedělní výpovědí, byla stanovena tříletá zkušební doba a ve služebním dekretu bylo výslovně zdůrazněno, že se na žalobce nemají vztahovati předpisy zákona čís. 16/1920 sb. z. a n. o ustanovení trvalém. Byla tedy smluvním ujednáním výslovně vyloučena použitelnost zákona čís. 16/1920 sb. z. a n. na žalobcův služební poměr, pokud šlo o otázku trvalého ustanovení. Poukaz na ustanovení tohoto zákona ve

služebním dekretu znamenal jen doplnění služební smlouvy ve směru jinakých podmínek smluvních, než o ustanovení trvalém a o požitcích pensijních a zaopatřovacích. Žalobce musil z vyhlášky konkursní a zejména se služebního dekretu jasně seznati, že ho žalovaná obec nechce přijati jako trvale ustanoveného zřízence ve smyslu zákona čís. 16/1920 sb. z. a n., a přistoupil-li na tuto podmínku, nemůže se ve svůj prospěch dovolávati ustanovení §§ 7 a 10 zákona čís. 16/1920 sb. z. a n., která se na jeho služební poměr nevztahovala. Neobstojí proto právní názor odvolacího soudu, že smluvní ustanovení o tříleté zkušební době a o šestinedělní výpovědi jest v souzeném případě pokládati za nicotné podle § 879 prvý odstavec obč. zák. Výpověď daná žalobci vyhovovala smluvním podmínkám obsaženým ve služebním dekretu, který byl písemným vyhotovením soukromoprávní smlouvy ujednané mezi žalovanou obcí a žalobcem, a neprávem ji nižší soudy prohlásily za bezúčinnou. Touto výpovědí byl služební poměr žalobcův rozvázán dnem 31. března 1933 a žalobní nárok na služební platy po tomto dnu není odůvodněn. Pro úplnost se dodává, že nezáleží na tom, že žalovaná obec vypsala na místo hajného veřejný konkurs, že označila místo jako systemisované, že toto místo obsadila volbou provedenou obecním zastupitelstvem a že žalobce byl povinnostmi, jež mu byly uloženy, plně zaměstnán, neboť to vše nijak nevylučuje, že služební poměr žalobcův byl upraven jinak, než podle zákona čís. 16/1920 sb. z. a n. Rozhodnutí čís. 4518, 7021 a 7477 sb. z. a n., na něž poukazuje žalobce, se nehodí na souzenou věc, neboť měla jiný skutkový a právní základ, ježto v nich nešlo o obecního zaměstnance přijatého zvláštní smlouvou, jako tomu bylo u žalobce.

Čís. 13688.

Ustanovení »na doživotí« pokládá se u soukromého zaměstnance za ujednané jen, kdy to mezi stranami po zralé úvaze došlo výrazu tak jasně a tak zřetelně, že o tom nemůže býti pochybnosti, že obě strany takové ujednání skutečně zamýšlely. Nestáčí po případě projev zaměstnavatele, že jde o »životní postavení«.

(Rozh. ze dne 27. června 1934, Rv I 634/34.)

Prostřednictvím T-ové byl žalovaný ustanoven u žalobce zámeckým sluhou. Proti žalobě, jíž se domáhal žalobce na žalovaném, by bylo zjištěno, že služební poměr mezi žalobcem a žalovaným skončil dne 31. července 1931, a by žalovaný byl uznán povinným vykliditi byt, jenž mu byl přenechán na odvolání, — namítl žalovaný, že služební poměr byl ujednan na doživotí. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Jde o to, zda žalovaný byl u žalobce ustanoven nevypověditelně na doživotí. V tomto směru přicházejí v úvahu výpověď svědkyně T-ové, jež udala, že nebylo řeči o tom, že bude žalovaný ustanoven nevypověditelně na doživotí, že se mluvilo jen o životním postavení, a že by byla ihned odporovala tomu, kdyby byl žalovaný prohlásil, že může jen tehdy převzít službu, bude-li jeho postavení nevypověditelné. Ze slov »životní postavení« dovozuje